

IV. Przegląd orzecznictwa

A. Orzecznictwo karne Sądu Najwyższego

(b) zabór rosyjski)

Kodeks karny.

Art. 37. Art. 37 K. K. nie może mieć zastosowania do utrzymywanego w mieszkaniu prywatnym domu publicznego, który sąd może nakazać usunąć w myśl art. 29 Instrukcji, wydanej przez Ministra Zdrowia Publicznego dla lekarzy, urzędników, urzędów i punktów sanitarno-objazdowych, z dnia 4 kwietnia r. 1919, ogłoszonej w Nr. 109 „Monitora Polskiego” z r. 1919, lecz nie nakazywać eksmisji oskarżonych z ich prywatnych mieszkań, a przeto Sąd, nakazując w niniejszej sprawie eksmisję oskarżonych z prywatnego mieszkania, w którym prowadzili dom publiczny, obraził Art. 37 K. K. (O. kompletu całej Izby II z 15. IV. 1924. II K. 4705/23).

Art. 454—456 i 458 461 K. K. W razie ustalenia w czynie oskarżonego znamion jednego z przestępstw kwalifikowanych, przewidzianych w art. 454—456 K. K., a jednocześnie jednego z warunków, ustawowo obniżających odpowiedzialność, wskazanych w art. 458—461 K. K., Sąd powinien zakwalifikować czyn oskarżonego pod odnośny przepis jednego z czterech ostatnich artykułów (O. kompletu całej Izby II z d. 14. X. 1924. II K. 1774/24).

Art. 572, 574 i 581 K. K. Z wyraźnego brzmienia art. 572 i 573 K. K. wynika, że odpowiedzialną za przywłaszczenie znalezionej rzeczy może być tylko osoba, która zgubioną rzecz sama znalazła lub która w przywłaszczeniu rzeczy zgubionej uczestniczyła (art. 51 K. K.). Skoro więc znalazca worka z bielizną sam przywłaszczenia nie popełnił, tem samem nie mógł być uczestnikiem nie popełnionego przezeń czynu, to osoba trzecia — jego córka, — która bielizny nie znalazła, nie może, oczywiście, odpowiadać wobec właściciela bielizny za zawładnięcia ową znaną przez jej ojca bielizną ani z art. 572 ani z art. 573 K. K., ponieważ niezbędnym dla bytu tych przestępstw stosunek prawny, wynikający z zawładnięcia znanym mieniem, przerywa i usuwa osoba właściwego zna-

łazcy, lecz, jako osoba trzecia, przywłaszczając lub zabierając bieliznę, znalezioną przez jej ojca i znajdującą się w jego dzierżeniu, dopuszcza się, zależnie od okoliczności, albo kradzieży (art. 581 K. K.), albo przywłaszczenia (art. 574 K. K.), zawsze jednak tylko w stosunku do znalazcy, nie zaś do właściciela rzeczy (O. kompletu całej Izby II z 15. IV. 1924. II K. 4] 96/23).

Ustawa postępowania karnego.

Art. 1 i 2¹ Na gruncie obowiązującej U. P. K. nic nie stoi na przeszkodzie do łącznego rozpoznawania spraw o przestępstwa, ścigane w różnych trybach: z oskarżenia prywatnego i publicznego. Ale takie łączne rozpoznawanie spraw w niektórych wypadkach jest nie tylko wskazane, lecz i konieczne.. W myśl art. 2¹ U. P. K. kradzieże, oszustwa i przywłaszczenia między krewnymi z linii prostej i między małżonkami ulegają ściganiu w trybie oskarżenia prywatnego; przepis ten nie dotyczy jednak współników, osób postronnych, którzy tym sposobem ulegają ściganiu na mocy ogólnych przepisów, a więc z oskarżenia publicznego. Niedopuszczalność łączenia spraw, ściganych w różnych trybach, doprowadziłaby do tego, że sądy dwukrotnie musiałyby rozpoznawać sprawę o jedno i to samo przestępstwo, co byłoby zupełnie bezcelowe i niczem nie usprawiedliwione, oraz, że uczestnicy we wspólnym przestępstwie w jednej sprawie mogliby występować w charakterze oskarżonych, a w drugiej w charakterze świadków. Tak samo bezcelowe i w niczem nie usprawiedliwione byłoby oddzielne rozpoznanie spraw o jednym i tym samym oskarżonym, który w jednym miejscu, w jednym czasie, w obecności tych samych świadków dopuścił się kilku czynów, ulegających ściganiu w różnych trybach postępowania (np. bójka i kradzież w czasie tej bójki). Natomiast łączne rozpoznawanie spraw co do tego samego oskarżonego nie jest obowiązkowe, gdyż ostateczny cel łącznego rozpoznania sprawy, t. j., określenia łącznej kary, może być osiągnięty i w trybie art. 213 U. P. K. Sąd przeto przed wyrokowaniem powinien rozważyć, czy połączenie kilku spraw, dotyczących tego samego oskarżonego, lub też rozpoznanie jednej sprawy, w której jedna i ta sama osoba jest oskarżona o kilka czynów, bez ich rozdzielenia, jest celowe i nieszkodliwe dla szybkiego i prawidłowego wymiaru sprawiedliwości. (O. kompletu całej Izby II z d. 9. XII. 1924. II K. 911/24).

Art. 145. W razie zrzeczenia się oskarżenia przez przedstawiciela policji w charakterze oskarżyciela publicznego w sądzie pokoju, prokurator nie może zakładać apelacji, może

ja natomiast założyć, jeżeli oskarżenia zrzekł się albo przedstawiciel innej władzy administracyjnej, albo pokrzywdzony (O, kompletu całej Izby II z d. 9. XII. 1924. II K. 908/24).

Art. 177 i 910. W razie złożenia wspólnej skargi kasacyjnej przez oskarżonych, obowiązanych do składania kaucji kasacyjnej, musi być złożona osobna kaucja przez każdego z nich, a w razie dołączenia mniejszej liczby kaucyj, niż liczba osób, zakładających kasację, należy albo skargę zwrócić, jeżeli nie jest wyraźnie wskazane, kto kaucję złożył, albo, jeżeli to jest wyraźnie wskazane, uznać skargę za podaną tylko w imieniu osób, które kaucję złożyły, a za nie podaną i nie ulegającą rozpoznaniu względem pozostałych; w razie podania łącznej skargi kasacyjnej bez, kaucji przez osoby, obowiązane do składania kaucji, i osoby, od niej zwolnione, należy uznać skargę za podaną tylko przez osoby, zwolnione od kaucji.

Założenie powyższe ma również zastosowanie do oskarżycieli i powodów cywilnych, aczkolwiek bowiem zasada „quot delinquentes, tot delicta” nie zawsze da się rozciągnąć na kilka osób, pokrzywdzonych przez jeden czyn, atoli za jednakowym rozstrzygnięciem sprawy co do oskarżycieli, powodów cywilnych i oskarżonych przemawiają zarówno zasadniczy cel kaucji kasacyjnej — powstrzymanie od wnoszenia bezzasadnych skarg kasacyjnych jak nieprzezwycone trudności przy zwrocie jednej kaucji w razie uchylecia skargi zbiorowej względem niektórych tylko kasatorów oraz niemożność ustalenia przed rozpoznaniem sprawy; czy zawarte w skardze zbiorowej zarzuty dotyczą wszystkich osób, podających skargę, czy też tylko niektórych. Należy zatem uznać, że przy podawaniu zbiorowych skarg kasacyjnych, bądź przez kilku oskarżycieli lub powodów cywilnych, bądź przez kilku oskarżonych, należy składać tyle kaucji kasacyjnych, ile osób skargę podaje (O. kompletu całej Izby II z d. II. XI. 1924. II K. 1852/24).

Art 868 w związku z art. 794. W myśl art. 794 U. P. K., „osoby, biorące udział w sprawie, powinny oznajmić, czy życzą sobie, przy ogłoszeniu wyroku motywowanego, otrzymać jego odpis”. Artykuł ten jest umieszczony w grupie artykułów, dotyczących sporządzenia wyroku motywowanego. Z tego umieszczenia wynika, że ustawodawca miał na celu, z jednej strony, zabezpieczenie praw stron przez umożliwienie im otrzymania odpisu wyroku przy ogłaszaniu motywów, t. j., tak wcześniej, żeby miały czas zaznajomić się z motywami przed podaniem skargi apelacyjnej lub kasacyjnej, a, z drugiej strony, chciał zabezpieczyć wymiar sprawiedliwości przed nieuzasadnionem zatrzymaniem biegu sprawy, gdyby strony mogły w każdym jej stadium żądać sporządzenia odpisów. Strona

zatem może żądać odpisu i sąd nie ma prawa jej tego odmówić wtedy tylko, gdy żądanie to zostało zgłoszone bądź przy ogłoszeniu sentencji, bądź nawet później, ale o tyle zawczasu, żeby kancelarja bez szczególnych trudności mogła przygotować żądane odpisy na termin, w którym wyrok motywowany ma być ogłoszony. Wynika to, m. in., z użytego w art. 794 U. P. K., wyrazy „powinny”, który wskazuje, że ustawodawca nakazuje stronom żądać odpisów w tym właśnie terminie, jeżeli chcą je w czasie użytecznymi otrzymać. Należy zatem dojść do wniosku, że sąd nie ma prawa odmówić stronie wydania odpisu wyroku motywowanego, i to w terminie, wyznaczonym do jego ogłoszenia, jeżeli strona zawczasu, w myśl art. 794 U. P. K., tego zażądała; jeżeli zaś żądanie odpisu wpłynęło tak późno, że już niepodobna sporządzić odpisu na termin, wyznaczony do ogłoszenia wyroku motywowanego, uwzględnienie żądania strony zależy od sądu, który, oczywiście, może odmówić wydania o tyle tylko, o ile to tamuje bieg sprawy. Otrzymanie odpisu w razie zgłoszenia żądania w ustalonym powyżej terminie, wynikającym z treści art. 794 U. P. K., stanowi bezwzględne prawo strony i niewydanie odpisu lub wydanie go z opóźnieniem tworzy w tym przypadku podstawę do przywrócenia uchybionego terminu apelacyjnego lub kasacyjnego. Natomiast otrzymanie odpisu, zażądanego po tym terminie, stanowi prawo strony względne, bo jest zależne od tego, czy sporządzenie odpisu nie tamuje biegu sprawy, a zatem nieotrzymanie lub spóźnione otrzymanie tak zażądanego odpisu w żadnym razie nie może być podstawą do przywrócenia uchybionego terminu. Do założenia apelacji, a nawet kasacji, odpis wyroku nie jest niezbędny, gdyż strona może zawsze zaznajomić się z motywami w kancelarii Sądu (art. 570, 571 i 869 U. P. K.). Dotyczy to zwłaszcza prokuratora, dla którego przejrzenie akt, znajdujących się przeważnie w tym samym gmachu, nie powinno stanowić trudności. Przepis art. 794 U. P. K., wprowadzony, jako ułatwienie dla stron, nie powinien się wyrodniczać w tamowanie biegu postępowania i zbędne obciążenie kancelarii sądowej.

W sprawie niniejszej Urząd Prokuratorski, mając możliwość zażądania odpisu w terminie, wskazanym w art. 794 U. P. K., z możliwości tej nie skorzystał, zażądał zaś dopiero na trzy dni przed upływem terminu wysłania mu odpisu nie tylko wyroku motywowanego, lecz i protokołu rozprawy głównej, co razem stanowiło 28 stron pisma maszynowego; nic więc dziwnego, że Sąd nie zdążył przygotować i przesłać tych odpisów w ciągu trzech dni, jakie do upływu terminu kasacyjnego pozostawały. Uznając przeto, że zbyt późne doręczenie odpi-

sów nastąpiło z winy kancelarii sądowej, a więc usprawiedliwiając uchybienie przez Urząd Prokuratorski terminu kasacyjnego, Sąd Okręgowy obraził art. 868 i 749 U. P. K. Ponieważ zaś ani w decyzji Sądu Okręgowego, ani w podaniu prokuratora o przywrócenie terminu niema wzmianki o jakiegokolwiek innej przyczynie, któraby to przywrócenie uzasadniała, należy decyzję Sądu Okręgowego, której mocą bez dostatecznej ku temu podstawy prawnej termin kasacyjny przywrócono, uchylić i skargę kasacyjną Urzędu Prokuratorskiego, jako podaną z uchybieniem terminu kasacyjnego, pozostawić bez rozpoznania. (O. kompletu całej Izby II z dnia 27. V. 1924. II K. 3897/23).

Ustawa w przedmiocie amnestii z d. 6 lipca 1923.

Art. 5, ust. „d”, w związku z art. 66 K.K. W dwu wypadkach obowiązujących K. K. pozwala na przedłużenie terminu kary więzienia do lat 8, mianowicie, w razie zbiegu przestępstw, popełnionych przed wydaniem wyroku za jedno z nich (art. 60—64 K. K.), oraz w razie popełnienia nowego przestępstwa po odbyciu kary za poprzednie (art. 67 K. K.). W art. 64 i 67 prawodawca wyraża się, że kara więzienia może być przedłużona do lat 8, z dosłownego więc brzmienia powyższych przepisów wynika, że prawodawca uznał za celowe przesunąć najwyższą granicę kary więzienia (d. p.) poza zwykły jej termin i że te 8 lat stanowią najwyższą granicę tej kary. Zupełnie inaczej ma się rzecz w razie zbiegu kar, przewidzianych w art. 66 K. K. W tym przepisie prawodawca daje nie zezwolenie na przedłużenie kary do lat 8, lecz jedynie wskazówkę, że suma wszystkich kar nie może przekraczać lat 8, nie obostrzą więc normalnej kary, lecz zastrzega jedynie, że trwanie wymienionej kary dłużej, niż lat 8, jest w ogóle niedopuszczalne, czy to ze względu na bezcelowość, czy to ze względu na stosunek poszczególnych kar w ogólnej ich drabinię, przewidzianej w K. K. (w myśl art. 63 K. K. kara domu poprawy na lat 8 równa się najniższemu stopniowi następnej wyższego rodzaju kary — 4 latom ciężkiego więzienia). Z powyższego wynika, że art. 66 K. K. nie ustala ani swoistej kary, ani jej granic, jak to czyni art. 64 i 67 K. K., lecz zawiera jedynie zastrzeżenie, że kara długoterminowego więzienia nie może trwać dłużej, niż lat 8, a więc, z mocy 66 K. K., kara 8-letniego więzienia może być wymierzona nawet przy amnestii, jeżeli tylko suma poszczególnych kar, skróconych na mocy przepisów amnestyjnych, dobiega do tej granicy lub ją przekracza. Powyższa wykładnia nie sprzeciwia się przepisom Ustaw amnestyjnych z d. 24 maja r. 1921 i z d. 6 lipca r. 1923, których ustępy „d” art. 5 zastrzegają, że pozostałe po

zastosowaniu amnestji $\frac{2}{3}$ orzeczonej kary nie mogą przenosić lat 10. (O. kompletu całej Izby II z d. 11. XI. 1924. II K. 1662/24).

Piotr Leśniowski.
Podprokurator Sądu Najwyższego.

B: Orzecznictwo karne Sądu Najwyższego (były zabór austriacki)

§ 9 u. k.

223. Bezskuteczne skłanianie osoby drugiej do zbrodni może nastąpić także za pośrednictwem osoby trzeciej. Działanie takie podpada również pod przepis § 9 u. k.; kwalifikacja prawna takiego czynu jako podżeganie do bezskutecznego skłaniania do zbrodni (§§ 5 i 9 u. k.) jest wadliwa. (26 września 1924. Kr. 337/24).

§ 81 u. k.

224. Ustawa w § 81 u. k. wymaga tylko dla groźby, aby była niebezpieczna, za gwałt zaś uważa każde gwałtowne porwanie się, za pomocą którego sprawca stawia opór, chociażby to pozwanie się nie zagrażało jeszcze życiu lub zdrowiu osoby urzędowej. (12 września 1924 Kr. 245/24).

§ 101 u. k.

225. Leśniczy państwowy jest urzędnikiem w rozumieniu ustępu 2 § 101 u. k. (16 lipca 1924 Kr. 230/24).

§ 105 i 311 u. k.

226. Czynności niższych funkcjonariuszów straży celnej, podlegające jedynie na wykryciu poszlak czynu karygodnego, przytrzymaniu podejrzanego wraz z towarem i doniesieniu właściwej władzy, nie podpadają pod pojęcie ani rozstrzygnięcia spraw publicznych, ani przygotowania podstaw do rozstrzygnięcia w rozumieniu § 105 u. k. (17 października 1924 Kr. 272/24).

§ 176 II c) u. k.

227. Najemnikiem w rozumieniu § 176 II c) u. k. jest nie tylko ten, kto podjął się roboty na podstawie umowy, zawartej z poszkodowanym, ale także kto stanął do pracy na zlecenie tego, który zawarł umowę z poszkodowanym. (25 czerwca 1924 Kr. 132124).

§ 179 u. k. i nowela do ust. kar.

228. Dalszy stopniowy spadek waluty markowej w okresie czasu od wejścia w moc obowiązującą noweli z 5 sierpnia 1922 aż do chwili nowego oznaczenia stawek w noweli z 11 sierpnia 1923 (z mocą obowiązującą od 29 września 1923) nie

ma wpływu na kwalifikację przestępstw, popełnionych w tym okresie. Jakakolwiek więc dalsza, poza granice noweli z 5-go sierpnia 1922 idąca waloryzacja stawek ustawowych jest dla przestępstw, w tym okresie popełnionych, niedopuszczalna. (31 października 1924 Kr. 208/24).

§ 197 u. k.

229. Jeżeli sprawca, działając podstępnie, liczył się z góry z możliwością wyrządzenia szkody, jako skutku przestępnego, to skutek ten objęty był jego zamiarem. (31 października 1924 Kr. 216/24).

§ 197 i 201 c) u. k.

230. Przyjęcie i przywłaszczenie sobie rzeczy, w rzeczywistości skradzionej, w mniemaniu, że rzecz tę znaleziono, stanowi oszustwo. (1 października 1924 Kr. 292/23).

§ 197 u. k.

231. Wyłudzenie od zarządu kolei wydania cudzych pakunków za pomocą podstępnej zamiany nalepek z urzędowym ich oznaczeniem, jest oszustwem a nie kradzieżą. (11 lipca 1924 Kr. 302/24).

§ 199 a) u. k. — § 344 l. 10) p. k.

232. Niema zbrodni oszustwa z § 199 a) u. k., jeżeli to, co formalnie jako zeznanie świadka mogłoby być uważane, nie odpowiada pojęciu świadectwa w rozumieniu ustawy postępowania karnego.

Błąd prawny, widoczny z odpowiedzi przysięgłych, potwierdzającej pytanie, w którym zeznania takie określono jako świadectwo, przed sądem złożone, powoduje nieważność opartego na tym werdykcie wyroku skazującego (l. 10 § 344 p. k.). (11 lipca 1924 Kr. 254/24).

§ 201 d) u. k.

233. Sprzedaż znalezionej czeku bankowego, niezaopatrzonego wymaganym w tym wypadku do zrealizowania uwierzytelnionym podpisem właściciela, którego podpis znalazca podrobił i przy sprzedaży za właściciela czeku się podał, jest oszustwem z lit. d) a nie c) § 201 u. k. (27. czerwca 1924. Kr. 122/24).

§ 203 u. k.

234. Wyższy wymiar kary z § 203 u. k. jest zawisły nie od wysokości wyrządzonej czynem szkody, lecz od wysokości rzeczywiście pobranej przez sprawcę korzyści majątkowej. (24. września 1924. Kr. 385/23).

§ 320 e) u. k.

235. Podanie przez osobę, podejrzaną o czyn karygodny, fałszywego nazwiska wobec . policji państw., prowadzącej

wstępne dochodzenia w myśl przepisów procedury karnej w charakterze organu pomocniczego sądu karnego, nie podpada pod przepis § 320 e) u. k. (25. czerwca 1924. Kr. 106/24).

§ 331 i 411 u. k.

236. Jeżeli czynna zniewaga, popełniona przez osobę urzędową w wykonywaniu służby, spowodowała lekkie uszkodzenie cielesne o widocznych znakach i skutkach, zachodzi zbieg przestępstw z §§ 331 i 411 u. k. (10. września 1924. Kr. 289/24).

Ustawa o opilstwie.

237. Ustawy o ograniczeniach sprzedaży i spożycia napojów alkoholowych z 23. kwietnia 1920 dz. ust. Nr. 37, poz. 210 i z 27. stycznia 1922 dz. ust. Nr. 12, poz. 104 nie uchyliły ustawy o opilstwie z 19 lipca 1877, Nr. 67 austr. dz.p. p. (1. października 1924. Kr. 586/24).

Czas pracy.

238. Łącznie i parnie należą do zakładów społecznie użytecznych i służących codziennym potrzebom ludności, w których praca w niedziele i dni świąteczne jest dozwolona według art. IIa) ust. o czasie pracy w przemyśle i handlu z 18 grudnia 1919. (30. września 1924. Kr. 576/24).

§ 270 l. 5 i 281 l. 5 p. k.

239. Brak powodów (l. 5 § 281 p. k.) zachodzi także wtedy, gdy pomiędzy treścią zeznań, przytoczonych jako źródło rozpoznania, a wysnutym na ich podstawie wnioskiem, nie ma logicznego związku. (17. października 1924. Kr. 599/24).

§ 270 l. 5 p. k.

240. Ze stanowiska przepisu § 270 l. 5 p. k. należy uznać pominięcie zeznań negatywnych, jako niewiarygodnych, za dostatecznie uzasadnione przeciwstawieniem im zeznań szeregu świadków, stwierdzających pozytywnie i stanowczo fakt, któremu pominięte zeznania przeczą. (19. listopada 1924. Kr. 550/24).

§ 330 p. k.

241. Sprostowanie orzeczenia przysięgłych w myśl ostatniej części § 330 p. k. jest dopuszczalne tylko do chwili ogłoszenia wyroku. Późniejsze oświadczenie przysięgłych, że werdykt odczytany na rozprawie przez zwierzchnika w obecności wszystkich przysięgłych i bez zarzutu z ich strony, nie odpowiadał wynikowi głosowania, jest bez znaczenia i nie może uzasadnić zarzutu nieważności wyroku. (17. października 1924. Kr. 237/24).

§ 401 i 411 p. k.

242. Ustęp końcowy § 401 p. k. wymaga, aby zwłoka

w zgłoszeniu się do odbycia kary była zawiniona i niepotrzebna. Prośba o odroczenie wykonania kary może usprawiedliwić zwłokę aż do załatwienia tej prośby.

Skoro Minister Sprawiedliwości wyda z mocy przepisu drugiego ustępu § 411 p. k. wiążące Sąd zarządzenie wstrzymania wykonania kary, to od tej chwili nie może już być mowy o zawinionej przez skazanego zwłoce, jak długo zarządzenie to trwa. (21. października 1924. Kr. 610/24).

Józef Prokopowicz
Prokurator przy Sądzie Najwyższym.

C. Orzecznictwo karne Sądu Najwyższego* (były zabór pruski)

Prawo karcenia cielesnego w szkołach powszechnych b. dzielnicy pruskiej.

(Wyr. S. N. z d. 5. lutego 1925. V. K. 521/24.)

Prawo karcenia cielesnego dzieci przez nauczyciela, określone było, w państwie pruskiem, przepisami ustawowemi, w szczególności obowiązywały §§ 50, 53. pruskiego ogólnego prawa krajowego (Allgemeines Landrecht) II, 12., które przyznawało nauczycielowi prawo karcenia cielesnego z zastrzeżeniem, że ono „nie może być nigdy rozszerzane na złe obchodzenie się, któreby zdrowiu dziecka, choćby, w sposób odległy, mogło być szkodliwe”, względnie (co do prowincji uzyskanych w 1815 r.) analogiczny „Kabinettsorder” z 14. maja 1825 r. (Zb. Ust. str. 143), będący ustawą w materjalnem znaczeniu. Odnośnie jednak do obszaru, na którym w konkretnym wypadku oskarżony miał się dopuścić zarzuconego mu czynu,¹⁾ miarodajnym ostatecznie przepisem stał się § 10 ord. szkolnej dla szkół elementarnych prowincji pruskiej z 11 grudnia 1845 r. (Zb. ust. pr. z 1846 r., str. 1).

Przepis ten będący niespornie ustawą²⁾, postanawia mianowicie, że „karanie dzieci szkolnych, przez nauczyciela, nie może przekraczać granic umiarkowanego karcenia rodzicielskiego. Gdy nauczyciel zapomocą takiego karania nie jest w stanie utrzymać dyscypliny szkolnej, ma on o tem zawiadomić proboszcza, który wydaje sam a w cięższych wypadkach łącznie z zarządem szkolnym konieczne zarządzenia”.

* W zeszytcie I-szym r. b. na str. 255 w tezie 2 zamiast „przepisu” ma być przepisów i opuścić należy po „traktować” wyraz: „nie”.

¹⁾ Sępólno (= Sampohi, p. Dz. U. Rz. P. 35 z 1920 r., poz. 200, str. 26).

²⁾ P. orz. Sądu Rzeszy T. 15, str. 377.

Ten przepis ustawowy utrzymał się w mocy prawnej na podstawie art. 2. ust. z d. 1. sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji zarządu b. dzielnicy pruskiej (Dz. Praw Nr. 64, poz. 385). Nie został on uchylony artykułem 98. Konstytucji Rzp. P. z d. 17. marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 267), gdyż prawo umiarkowanego karcenia fizycznego przez rodziców i wychowawców nie może być podciągnięte pod pojęcie „kary, połączonej z udręczeniami fizycznymi” w rozumieniu tego artykułu; nie uchyliło go również Rozp. Min. W. R. i O. P. z d. 6 lipca 1923 r. „w sprawie zniesienia kar cielesnych w szkołach na terenie b. zaboru pruskiego”, (którego § 1. postanawia, że „stosowanie kar cielesnych w szkole jest niedozwolone”, § 2. zaś głosi, że „przekroczenie tego zakazu przez nauczyciela pociąga za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną, która nie wyklucza odpowiedzialności karno-sądowej w myśl przepisów, obowiązujących na terenie b. zaboru pruskiego, w razie nadużycia kary cielesnej, w sposób zagrażający zdrowiu ucznia”), przedewszystkiem dlatego, że ogłoszono je jedynie w Dzienniku Urzędowym Min. W. R. i O. P. nie zaś w Dz. U. R. P., aczkolwiek ogłoszenie w Dzienniku Urzędowym dotyczyć może tylko wewnętrznych zarządzeń, ściśle instrukcyjnych, opartych na rozkazie służbowym, nie może zaś wywrzeć żadnego wpływu w dziedzinie prawa materialnego (art. 1. p. 3. i art. 3. ust. z d. 31. lipca 1919 r. w sprawie wydawania Dz. U. Rz, P., Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 400). a tem samem nie może uchylić postanowień ustawowych, — powtórze z racji, że uchylenie postanowienia ustawowego przez władzę wykonawczą mogłoby nastąpić jedynie z mocy t. zw. delegacji ustawodawczej (art. 3/5 Konst. Rzp. P.), której w danym wypadku władza wykonawcza nie posiadała. Z powyższego wynika, że omawiane rozporządzenie, jest, ściśle wzięwszy, okólnikiem, wykładającym art. 98 Konstytucji w sposób zresztą odmienny niż w niniejszym wyroku, nie można więc przyjąć, aby owo rozporządzenie uchyliło prawo nauczyciela do zastosowania karcenia cielesnego, oparte na przepisie ustawy nadal obowiązującej. Mając na względzie prawo nauczyciela do zastosowania kary cielesnej w granicach § 10. ord. szkolnej, należy z punktu widzenia jego odpowiedzialności karnej zbadać, czy przekroczył granice karania, w razie zaś twierdzącym, czy uczynił to świadomie (dolose), czy tylko z niedbalstwa (culpose), przyczem należy przychylić się do zapatrywania, że skoro § 10. ord. szkolnej mówi o umiarkowanym karaniu rodzicielskiem (massige elterliche Zucht) nie zaś o karaniu w granicach służącego rodzicom prawa karcenia, lecz musi się ograniczyć do miary łagodniej-

szej i nie może posuwać się do granic całej surowości, z jaką rodzice mogą wystąpić przeciw dzieciom³⁾). Odzie jest ów kres, decydujący o tem, czy nauczyciel pozostaje jeszcze w granicach prawa, to jest rzeczą konkretnego przypadku i sądzić o tem można na podstawie szeregu ustalonych okoliczności, jak n. p. ilości i siły uderzeń, jakości skutków i t. p. w związku z przepisami §§ 1631 i 1666 K. C, które prawo karcenia dzieci przez rodziców zatrzymują u granicy samego zagrożenia duchowego lub cielesnego dobra dziecka. Wrazie przekroczenia przez nauczyciela granicy „umiarkowanego” rodzicielskiego karania przez „umyślne” zadanie urazu cielesnego tj. działania ze świadomością, że dany uraz cielesny przekracza miarę umiarkowanego karania rodzicielskiego, przedstawiające się bądź jako nadmiernie surowy środek, ojcu tylko służący, bądź też stanowi wprost zagrożenie duchowego lub cielesnego dobra dziecka, czyn nauczyciela podpadałby pod § 340 K. K., którego stosowanie byłoby uzasadnione także w razie ustalenia po jego stronie zamiaru wynikowego. Gdyby ponadto był ustalony związek przyczynowy pomiędzy śmiercią a urazem, wchodziłby w grę zbieg idealny § 226 K. K. z § 340 K. K. Przekroczenie jedynie z niedbalstwa (nieuwagi) granicy prawa karcenia, uzasadniałoby zastosowanie § 230 (232/0 K. K., przepisu zaś § 222 K. K. w razie stwierdzenia związku przyczynowego między urazem a śmiercią.

Dr. R. Leżański.
Sędzia Sądu Najwyższego.

D. Orzecznictwo cywilne Sądu Najwyższego (b. zabór rosyjski)

Kodeks Cywilny Polski.

Art. 95 i n. Kto przedstawia swój akt urodzenia, chociażby sporządzony nie w czasie przepisany i bez podania przyczyny opóźnienia, żadnego innego dowodu wieku swego składać nie potrzebuje; kto zaprzecza prawdziwości faktów, podanych w rzeczonym akcie, powinien przynieść dowód przeciwny, dopóki jednak to nie nastąpi, treść aktu, a więc i data urodzenia muszą być uważane za prawdziwe (O. z 21. 11. 24, I C. 1390/23).

Art. 227. Art. 227 k. c. p. nie wymaga, aby zastrzeżenie wspólności majątkowej na czas pożycia małżonków było uczynione wyraźnie; może ono być wyprowadzone z treści

³⁾ Orz. S. Rz. T. 23, str. 161.

umowy przedślubnej, w drodze interpretacji woli stron, na zasadach ogólnych (art. 1156—1164 k. c.); wniosek w tym przedmiocie sędziego czynu nie ulega sprawdzeniu w postępowaniu kasacyjnym (O. z 21. 11. 24, I C. 1159/23).

Art. 389 i 422. Gdy interes małoletniego znajduje się w sprzeczności z interesem opiekuna głównego, zastępuje małoletniego opiekun przydany tak w stosunkach umownych, jak i w procesie (art. 389 w związku z art. 424 k. c. p.); mianowanie opiekuna ad hoc należy do przypadków wyjątkom wych: są to przypadki, przewidziane w art. 278 k. c. p. i w art. S38 k. c. a nadto sprzeczność interesów małoletniego i opiekuna przydanego (O. z 21. 11. 24, I C. 1159/23).

Kodeks Napoleona.

Art. 815. Dział osady spadkowej z zachowaniem wspólności pewnych części budynków, a nawet podwórza, nie jest prawu przeciwny (O. z 10. 10. 24, I C. 1014/23).

Art. 882. Nabywca części niepodzielnej pewnego określonego przedmiotu spadkowego ma prawo wchodzić do działu celem dopilnowania prawidłowego wydzielenia schedy spadkowej na rzecz swego poprzednika, ale nie jest uprawniony do żądania działu spadku, ani do skarżenia się, iż procedura działowa odbyła się bez wezwania jego osoby (O. z 10. 10. 24, I C. 354/24).

Art. 1328. Poświadczenie przez wójta podpisów stron na akcie prywatnym nie nadaje temuż aktowi daty pewnej przeciwko osobom trzecim (O. z 7. 11. 1924, I C. 1515/23).

Organizacja kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w. b. Królestwie Polskiem.

Ustawa z 8/20 lutego 1849 r. (D. P. T. 42 str. 11). Do obrony majątku kościelnego przed sądem uprawnione jest wyłącznie kolegium kościelne właściwej parafii (art. 956, 971 i 978 ustawy wyznań obcych — Zwód praw c. r. t. XI cz. 1); sprawa, wytoczona przez „dozór kantoracki”, jako organ ustawie nie znany, ulega umorzeniu z urzędu nawet w instancji kasacyjnej (O. z 16. 10. 24, I C. 2143/23).

Zwód ustaw cywilnych rosyjskich.

Art. 919. W myśl art. 919 i 920 t. X cz. 1 Zw. pr., do stwierdzenia autentyczności aktu prywatnego, zeznanego przez osobę niepiśmienną, wystarczy, gdy podpis zastępczy poświadczony został bądź przez notariusza, bądź przez polieie, bądź nawet przez sołtysa (O. z 12. 11. 24, I C. 1038/23).

Art. 1350. Przepis art. 1350 nie jest sprzeczny z konstytucją polską, albowiem, w myśl art. 96 ustawy konstytucyjnej, zniesione zostały jedynie przywileje rodowe i stanowe,

przepisy zaś o rodowych majątkach, a w ich liczbie przepis art. 1350 t. X cz. 1 Zw. pr., nie stanowią przywileju stanowego albo rodowego (O. z 6/20. 10. 24, I C. 415/24).

Ustawa hipoteczna z r. 1919 (dla Ziem Wsch.).

Art. 43. Sprzedaż budynków na rozbiórkę nie powoduje ścieśnienia własności dóbr nieruchomości w rozumieniu art. 43 u. h. i przeto nie ulega ujawnieniu w dziale 3-cim wykazu hipotecznego (O. z 6. 10. 24, I C. 2447/23).

Ustawa z 29 lipca 1919 r. poz. 388.

Ustawa z d. 29 lipca 1919 r. nie ma zastosowania, gdy przedmiotem sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży była idealna część ogółu praw spadkowych (O. z 14. 11. 24. I C. 1497/23).

Statut tymczasowy palestry z 24 grudnia 1918 r. poz. 75.

Art. 16. Aplikant adwokacki, który, jako pomocnik adwokata przysięgłego, miał prawo, przed 1 lipca 1922 r., wnoszenia skarg do wszystkich sądów, nie wyłączając Sądu Najwyższego (§ 5 rozp. Rady Ministrów z 23. 6. 1922 w przedmiocie rozciągnięcia na ziemie wschodnie statutu tymcz. palestry, DOZ. 416), jest uprawniony i nadal do wnoszenia skarg i podań do Sądu Najwyższego (O. z 12. 11. 24, I C. 1277/23).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 14 maja 1924, poz. 441.

§ 47. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym nie może być zgłoszony wniosek o przerachowanie na złote sumy, zasądzonej w markach polskich, z istoty bowiem postępowania kasacyjnego wynika, że Sąd Najwyższy nie rozpoznaje nowych żądań, które nie były wnoszone przed instancjami merytorycznymi; wypływa to również z § 47 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 14 maja 1924 o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (O. z 3/17. 10. 24, I C. 735/23).

Ustawa postępowania cywilnego.

Art. 4. 1. Jeżeli najemca odstąpił całkowicie swe prawa do lokalu osobie trzeciej, bez zgody wypuszczającego w najem, i sam z lokalu się usunął, wypuszczający w najem może wytoczyć powództwo o eksmisję wyłącznie przeciwko cesjonariuszowi, jako zajmującemu lokal bez prawnego tytułu (O. z 17. 10. 24, I C. 2264/23).

2. W sprawach działowych drobnej własności ziemskiej, zasadniczo możliwe jest udzielenie przez spadkobiercę pełnomocnictwa na rzecz innego spadkobiercy, niezależnie od tego, czy obaj biorą udział w postępowaniu w przymocie jednej i tej samej strony; w razie sprzeczności ich interesów, Sąd, nawet 2-giej instancji, powinien wezwać sukcesora mocodaw-

cę osobiście, ale nie może umorzyć z tego powodu postępowania (O. z 15. 10. 24, I C. 1017/23).

Art. 161¹ i n. Dekretacja Sędziego pokoju, wydana w trybie art. 161⁸ u. p. c, nie ulega zaskarżeniu do 2-giej instancji; prawo zaskarżenia decyzji Sędziego pokoju, w przedmiocie udzielenia klauzuli egzekucyjnej, służy jedynie wierzycielowi, którego żądanie oddalone zostało (art. 161¹⁴); pozwany ma tylko prawo albo żądać zawieszenia dekretacji sędziego w trybie art. 161¹⁶, albo wytoczyć powództwo na podstawie art. 161¹¹ u. p. c. (O. z 3. 11. 24. I C, 1263/23).

Art. 332. Powód, który wystąpił o zwrot pewnych rzeczy, a w razie ich niewydania, o zasądzenie wartości tychże w oznaczonej sumie, może, w toku sprawy, zrzec się drugiej (ewentualnej) części powództwa, nawet pomimo sprzeciwienia się strony pozwanej; żądanie ewentualnego zasądzenia kwoty pieniężnej jest żądaniem pomocniczym, które można zgłosić nawet w postępowaniu egzekucyjnym (art. 1213 i 962 u. p. c.) (O. z 21. 11. 24, I C. 1889/23).

Art. 784. Skarga na powolność albo na odmowę przyjęcia skargi apelacyjnej lub incydentalnej może być wniesiona, zależnie od woli strony, wprost do sądu odwoławczego, albo też za pośrednictwem sądu 1-szej instancji (O. z 17. 10. 24, I C. 1396/24).

Art. 810. Ekscepcja z ustępu 4-go art. 584 u. p. c. może być wniesiona i w 2-giej instancji, jednakże tylko do chwili wydania wyroku, w kasacji zaś po raz pierwszy zgłaszać jej nie wolno; w razie wniesienia powyższej ekscepcji w sądzie 2-giej instancji, rozpoznającym sprawę ponownie po skasowaniu przez Sąd Najwyższy pierwszego wyroku, pełnomocnik może być usunięty dla braku należytego upoważnienia, ale ekscepcja ta nie ma wpływu i znaczenia w stosunku do czynności, jakie zaszły przez pełnomocnika dokonane poprzednio, w postępowaniu przed skasowaniem wyroku, i przeciwko którym strona w swoim czasie z zarzutami nie wystąpiła (O. z 13/27. 10. 24, I C. 725/24).

Art. 1180. Prawo wystąpienia z powództwem na podstawie ustępu 1 art. 1180 u. p. c. służy jedynie osobom, które w postępowaniu wykonawczem udziału nie brały, osoby zaś interesowane, uczestniczące w procedurze licytacyjnej, mogą dochodzić swych praw jedynie w trybie incydentalnym w toku tejże procedury (O. z 3/17. 10. 24, I C. 2081/23).

Przepisy przechodnie do Ustawy postępowania cywilnego.

Art. 2. Właściwość sądu w sprawach o skup praw spadkowych (art. 841 k. c.) określa się ze względu na sumę, jaką

powód podaje, jako cenę przelewu wraz z kosztami (O. z 13. 11. 24, I C. 1439/23).

Bolesław Pohorecki,
Prokurator przy Sądzie Najwyższym.

E. Orzecznictwo cywilne Sądu Najwyższego* (były zabór austriacki)

Kodeks cywilny.

§ 60. Brak narządów płciowych wewnętrznych u żony i niezdolność płodzenia dzieci pochodząca z tego braku nie stanowi przyczyny nieważności małżeństwa, jeżeli spółkowanie cielesne między małżonkami jest możliwe mimo tego braku (O. z 16 grudnia 1924 Rw. 527/24 ogł. w Głosie prawa Nr. 1 i 2 z r. 1925).

§ 138. Uznanie męża matki za zmarłego, nie połączone z uznaniem jego małżeństwa za rozwiązane, nie wystarcza do poczytania dzieci zrodzonych przez nią po upływie trzystu dni od dnia domniemanej śmierci męża za nieślubne (O. plenarne z 23 lutego 1924, Rw. 689/23, ogł. w OSP. III 414).

§ 163. Domniemanie ojcostwa nieślubnego upada, jeżeli fakt spółkowania odbył się później, niż na 180 dni lub wcześniej niż na 300 dni przed urodzeniem się dziecka (O. plenarne z 23 maja 1924, Rw. 278/24, ogł. w OSP. III 499).

§ 233. Do ważności przyjęcia spadku imieniem małoletniego z uwzględnieniem rozporządzenia ostatniej woli nie potrzeba zezwolenia nadopiekuńczego. Takie przyjęcie spadku zawiera w sobie uznanie ważności rozporządzenia ostatniej woli (O. z 11 listopada 1924, Rw. 1518/24, ogł. w Głosie prawa Nr. 1 i 2 z r. 1925).

§, 443. Nabywca realności, której wykaz hipoteczny zniszczył podczas wojny, nie odpowiada za ciężary realności nie wyszłe na jaw podczas nabywania realności, chociażby one były niegdyś wpisane w zniszczonym wykazie (O. z 18 listopada 1924, Rw. 1750/24).

§ 836. Zarządca wspólnej realności może być przez sąd oznaczony w postępowaniu niespornem tylko wówczas, jeżeli konieczność ustanowienia go jest ustalona zgodnym oświadczeniem stron lub wyrokiem sądowym (O. z 17 grudnia 1924, R. 702/24).

§ 1115. Umowa najmu zawarta na rok z czynszem pła-

* Zbiór niniejszy zawiera m. i. zestawienie wszystkich plenarnych orzeczeń izby zapadłych w r. 1924. .

tnym kwartalnie przedłużyć się milcząco każdorazowo na pół roku (O. z 2 grudnia 1924, Rw. 1867/24).

§ 1120. Kto ma ważny tytuł nabycia prawa własności rzeczy oddanej w najem lub dzierżawę, może najemcy lub dzierżawcy umowę wypowiedzieć, choćby jeszcze nie uzyskał wpisu prawa własności do księgi gruntowej (O. plenarne z 23 lutego 1924, Rw. 1863/22 i z 23 maja 1924, Rw. 543/24 ogł. w OSP. III 371).

§ 1372. Zwrotu gruntu oddanego w antychretyczne użytkowanie lub tytułem odsetek, można żądać bez równoczesnego zwrotu sumy dłużnej (O. plenarne z 23 maja 1924, Rw. 3330/22, ogł. w OSP. III 562).

§ 1486. Roszczenie o cenę kupna za towary sprzedane przez kupca przedawnia się w trzech latach. Wezwanie pozasądowe o zapłatę długu nie przerywa biegu przedawnienia (O. z 18 listopada 1924, Rw. 1647/24).

§ 1487. Trzyletni termin przedawnienia dla roszczenia o unieważnienie testamentu rozpoczyna się według dnia ogłoszenia testamentu (O. z 13 stycznia 1925, Rw. 2617/24).

Ochrona lokatorów.

1. Bezskuteczności postanowienia ugody sądowej, mocą którego lokator zobowiązuje się wyprowadzić się w pewnym oznaczonym czasie, można dochodzić tak drogą skargi sądowej, jak drogą rekursu przeciw uchwale pozwalającej przymusowej rumacji (O. plenarne z 10 maja 1924, Rw. 1723/22, ogł. w OSP. III 426).

2. Lokator przez zobowiązanie się do wyprowadzenia się w pewnym oznaczonym czasie, przyjęte w ugodzie sądowej, zawartej w postępowaniu awizacyjnym, daje do poznania, że uznaje przyczynę wypowiedzenia podaną w wypowiedzeniu za ważną. Zobowiązanie takie wiąże lokatora (O. plenarne z 10 maja 1924, Rw. 2735/22, ogł. w OSP. IV. 427).

3. Mieszkanie służbowe może być wypowiedziane w terminie ustawowym bez podania ważnej przyczyny wypowiedzenia (O. z 25 listopada 1924, Rw. 1805/24 ogł. w OSP. IV 11).

4. Sady oddane lokatorowi do użytkowania, są wyjęte z pod ochrony lokatorów (O. z 21 stycznia 1925, Rw. 79/25).

5. Moratorium: mieszkaniowe przewidziane dla bezrobotnych w ustawie o ochronie lokatorów nie może być stosowane do innych osób (O. z 7 stycznia 1925, Rw. 780/25).

Ochrona drobnych dzierżawców rolnych.

Niezapłacenie czynszu przez drobnego dzierżawcę rolnego w terminie umówionym nie uzasadnia żądania eksmisji dzierżawcy, jeżeli on zaofiarował zapłatę czynszu w terminie

oznaczonym art. 6 ust. 2 ustawy z 31 lipca 1924, poz. 741 D. U. R. P. (O. z 7 stycznia 1925, Rw. 1808/24).

Przerachowanie (rozp. z 14 maja 1924, poz. 441 D. U. R. P.).

1. Żądanie przerachowania jest w drodze niespornej dopuszczalne bez względu na to czy chodzi o przewartościowanie według przepisów rozporządzenia czy też o przeliczenie marek polskich na złote według przepisów rozporządzenia czy też o przeliczenie marek polskich na złote według treści umowy (O. plenarne z 4 października 1924, R. 513/24, ogł. w OSP. III 544).

2. Wniosek strony o przerachowanie zawarty w piśmie wniesionem dodatkowo do rewizji lub w odpowiedzi rewizyjnej, należy przekazać sądowi pierwszej instancji do załatwienia po wysłuchaniu strony przeciwnej (O. plenarne z 4 października 1924, Rw. 203/24, ogł. w OSP. III 565).

3. Do przerachowania roszczenia przyznanego wyrokiem prawomocnym powołany jest sąd właściwy miejscowo według § 48 L. 1 rozp. i to w trybie postępowania niespornego (O. z 15 grudnia 1924, R. 692/24, ogł. w Głosie prawa Nr. 1 i 2 z r. 1925).

Norma jurysdykcyjna.

§ 31. Okoliczność, że sąd procesowy zatwierdził, jako sąd kuratelarny ugodę, o której unieważnienie chodzi, może uzasadnić delegację innego sądu do rozstrzygnięcia sporu o unieważnienie umowy (O. z 15 października 1924, R. 592/24).

§§ 87 i 93. Odbieranie w lesie przez pomocnika firmy protokołowanej drzewostanu zakupionego przez tę firmę nie jest prowadzeniem w lesie zakładu handlowego w rozumieniu § 87 nj., któryby uzasadniał miejscową właściwość sądu dla Sifarg przeciw firmie. Miejscowej właściwości sądu przeciw dłużnikowi głównemu nie można uzasadnić przez łączne zapozwanie z nim jego pełnomocnika w miejscu zamieszkania pełnomocnika odmiennem od miejsca zamieszkania dłużnika giowego (O. z 5 listopada 1924, R. 590/24).

Procedura cywilna.

Art. 42 ust. wpr. Pozwanego przeciw któremu toczą się dochodzenia karne o zbrodnię kradzieży, można zasądzić na złożone przysięgi wyjawienia odnośnie do przedmiotów, których kradzież mu zarzucano (O. plenarne 10 maja 1924, Rw. 1898/22, ogł. w OSP. III 425).

§ 411. Jeżeli wyrokiem sądowym orzeczono, że zobowiązanie zaciągnięte w koronach autotrjacko-węgierskich zgłośło wskutek zapłaty, nie można dochodzić odrębną skargą rosz-

czenia o odszkodowanie opartego na dewaluacji (O. plenarne z 23 lutego 1924, R. 8/24, ogł. w OSP. III 281).

§ 500. a) Jeżeli w skardze o uznanie umowy za nieważną powód oznaczył wysokość swego interesu na 100.000 Mkp., sąd odwoławczy nie może wartość przedmiotu sporu oznaczyć na kwotę wyższą (O. plenarne z 23 lutego 1924, R. 935/23, ogł. w OSP. III 873).

b) W sprawach o uznanie roszczenia z wekslowego nakazu zapłaty za zgasłe miarodajną jest dla oznaczenia wartości przedmiotu sporu kwota podana przez powoda w skardze jako wysokość jego interesu (O. plenarne z 23 lutego 1924, R. 1254/23, ogł. w OSP. IV 55).

c) Żądanie zapłaty kwoty 600 koron austriackich w złocie, jest żądaniem zapłaty wierzytelności pieniężnej, której wysokość określona według kursu giełdowego z dnia wniesienia skargi, jest miarodajna dla sprawy dopuszczalności rewizji (O. plenarne z 4 października 1924, R. 430/24. ogł. w OSP. IV 56).

§ 507. Stronie, która nie wniosła odwołania przeciw wyrokowi sądu pierwszej instancji, nie służy prawo do wniesienia rewizji, jeżeli sąd apelacyjny na skutek odwołania strony przeciwnej zatwierdził wyrok pierwszej instancji (O. z 13 stycznia 1925, R. 1895/24).

§ 572. Nakazu rumacji nie można utrzymać w mocy z przyczyn, które nie były podane w wniosku rumacyjnym, jeżeli niema wyraźnego uznania żądania strony powodowej przez stronę pozwaną (O. plenarne z 23 maja 1924, R. 439/23, ogł. w OSP. III 498).

§ 577. a) Podpisanie terminatki przez ślepego jest bezskuteczne, o ile terminatka zawiera poddanie się orzecznictwu sądu giełdowego rozjemczego (O. z 3 grudnia 1924, R. 529/24, ogł. w ułosie prawa Nr. 1 i 2 z r. 1925).

b) Przedłużenie skuteczności zapisu na sąd polubowny musi być sporządzone pisemnie (O. z 1 października 1924, R. 242/24).

§ 582. Rekurs przeciw uchwale, którą przywrócono moc prawną uchwały ustanawiającej zwierzchnika sądu polubowego, jest niedopuszczalny (O. z 30 grudnia 1924, R. 577/24).

§ 592. Wyrok polubowny można stronie, która wyjechała, doręczyć do rąk kuratora (O. z 1 października 1924, R. 196/24).

Ordynacja egzekucyjna.

§ 1 L. 16. Orzeczenie Komisji Rozjemczej powołanej do załatwienia zatargów między właścicielami nieruchomości

miejskich a dozorcami domowymi, dotyczące zatargu indywidualnego, powstałego na tle umowy zbiorowej wprowadzonej przez Nadzwyczajną Komisję Rewizyjną jest sądowym tytułem egzekucyjnym (O. z 28 stycznia 1925, R. 715/24).

§ 353. Egzekucja o dostarczenie 18 fur drzewa opałowego może być prowadzona w sposób przewidziany w § 353 ord. egz. (O. plenarne z 23 maja 1924, R. 55/24, ogł. w OSP. III 496).

Kodeks handlowy.

Art. 283. Dłużnik, który zwleka bezzasadnie z zapłatą długu wynikającego z interesu handlowego, jest obowiązany wynagrodzić wierzycielowi szkodę, spowodowaną obniżeniem się siły kupna dłużnej kwoity, od czasu jej płatności do czasu rzeczywistej zapłaty — także wtedy, gdy dług zaciągnięty był w walucie zagranicznej (O. plenarne z 23 lutego 1924. Rw. 23/24, ogł. w OSP. III 497).

Dr. Włodzimirz Dbałowski.
Sędzia Sądu Najwyższego.

F. Orzecznictwo cywilne Sądu Najwyższego (były zabór pruski)

1. a) Czy weksle są w całości wypisane ręką jednej osoby. może sąd ustalić bez pomocy znawcy pisma.
- b) Dopuszczalność skargi wpadkowej o ustalenie nie zależy od tego, kiedy mający być ustalonym stosunek prawny stał się spornym.
- c) Uznaniu wyrokiem nieważności aktów kupna — sprzedaży nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że w procesie poprzednim ważność tychże aktów była przesłanką orzeczonego tam obowiązku przewłaszczenia nieruchomości na rzecz nabywcy.
Wyrok z 29 marca 1924 r. C 569/23.
2. a) Sąd nie jest obowiązany przeprowadzić wszelkie zofiarowane przez strony dowody, jeżeli przy uwzględnieniu całokształtu sprawy uważa, że i po przeprowadzeniu dowodów przysięga sędziowska byłaby potrzebna.
- b) Sprostowanie przez sąd apelacyjny, bez zmiany co do istoty rzeczy, normy przysięgi nie wpływa na obowiązek ponoszenia kosztów sporu.
- c) Dopuszczenie zmiany zasady skargi nie może być skarżone środkiem prawnym.
Wyrok z 14 marca 1924 r. C 680/23.

3. a) Nauczycielka szkoły miejskiej dochodzić może roszczeń ze stosunku służbowego przeciw gminie miejskiej w zwykłej drodze sądowej,
b) Jeżeli wysokość uposażenia unormowano z wskazaniem na pragmatykę, miarodajną jest pragmatyka każdorazowo obowiązująca.
Wyrok z 14 listopada 1924 r. C 70/24.
4. W czasach katastrofalnego spadku waluty domniemanie przemawia za powstaniem większej szkody w myśl § 288² u. c. wskutek spóźnionego zwrotu długu pieniężnego, tak że na dłużniku ciąży dowód, że szkoda taka nie powstała.
Wyrok z 24 października 1924 r. C 260/24.
5. a) Trafność unieważnienia opcji na rzecz Niemiec nie podlega badaniu Sądu Najwyższego,
b) Odnośnie niespłaconej ceny kupna jako świadczenia wzajemnego płatnego równocześnie z. przewłaszczeniem lub jeszcze później, zwłoka sprzedawcy w udzieleniu przewłaszczenia sama przez się nie pozbawia go jeszcze prawa do waloryzacji.
Wyrok z 14 listopada 1924 r. C 279/24.
6. Przy ocenie wpływu zwłoki na waloryzację winny być uwzględnione wszystkie towarzyszące okoliczności.
Wyrok z 21 września 1924 r. C 284/24.
7. Skarga o ustalenie współwłasności (udziałów spółki komandytowej) jest usprawiedliwiona przechwalaniem się pozwanego wyłączną własnością (tychże udziałów).
Wyrok z 28 listopada 1924 r. C 294/24.
8. Art. 13 ustawy z 26 września 1922, poz. 827 obowiązuje także w górnośląskiej części województwa śląskiego.
Wyrok z 28 listopada 1924 r. C 301/24.
9. W razie istnienia przedłużonej wspólności majątkowej nie można w drodze powództwa domagać się zobowiązania matki do postarania się o zgodę dzieci na sprzedaż nieruchomości do wspólności należącej.
Wyrok z 11 kwietnia 1924 r. C 113/23.
10. a) Późne załatwienie przez sąd apelacyjny wniosku o przyznanie prawa ubogich uzasadnia wnioski o przywrócenie do pierwotnego stanu czasokresu do uzasadnienia rewizji,
b) Usprawiedliwione wykazanie prawa zatrzymania na płatnej części ceny kupna uchyla zwłokę nabywcy w jej uiszczeniu i prawo sprzedawcy do odstąpienia z tego powodu od kontraktu.
Wyrok z 13 czerwca 1924 r. C 149/23.

11. Żona może oświadczyć skutecznie zgodę na czynność męża, chociaż błędnie mniemając, że zgoda taka do ważności czynności męża nie jest potrzebna.
Wyrok z 16 listopada 1923 r. C 213/23.
12. a) Dzierżawca może ważnie poddzierżawić część przedmiotu dzierżawy poza czas własnej dzierżawy,
b) Cesjonariusz dzierżawcy, który uzyskał sam przedłużenie czasu dzierżawy, obowiązany jest pozostawić poddzierżawcę w użytkowaniu przedmiotu poddzierżawy.
Wyrok z 3 października 1924 r. C 232/24.
13. Pozostały przy życiu małżonek nie może na niekorzyść osoby w testamencie wspólnym dziedzicznie ustanowionej czynić, darowizny na rzecz osoby trzeciej, choćby ukrytej pod formą kontraktu kupna — sprzedaży.
Wyrok z 10 października 1924 r. C 239/24.
14. Rzeczowa umowa przewłaszczenia jest nieważna, jeżeli polega na nieważnej umowie obligatoryjnej.
Wyrok z 17 października 1924 r. C 244/24.
15. W razie zbycia tej samej nieruchomości dwom osobom, z których pierwsza otrzymała fizyczne posiadanie, druga następnie wpis do Księgi gruntowej, ta ostatnia doznaje ochrony prawnej, choćby była w złej wierze.
Wyrok z 24 października 1924 r. C 246/24.
16. a) Czerpanie dochodów z klienteli przy sposobności odbywającej się od czasu do czasu licytacji nie jest prawem chronionem przez § 823 u. c.
b) Niezyczliwe usposobienie czyjeś nie uprawnia jeszcze do wniosku o rozmyślnem udzieleniu fałszywych informacji w zamiarze wyrządzenia szkody.
Wyrok z 28 listopada 1924 r. C 269/24.
17. Przeniesienie własności nieruchomości, do którego rozporządzeniem rady związkowej z 15 marca 1918 wymaga uprzedniego zezwolenia władzy, staje się prawnie skutecznym przez dodatkowe uzyskanie takiego zezwolenia.
Wyrok z 13 czerwca 1924 r. C 567/23.
18. a) Czy zastrzeżone w kontrakcie kupna — sprzedaży nieruchomości rozwiązanie kontraktu w razie nieuzyskania przez kupujących konsensu szynkarskiego ustanowione zostało na korzyść kupujących i dopuszcza utrzymanie przez nich kontraktu także w razie odmowy konsensu, jest rzeczą wykładni woli stron,
b) Realne uprawnienie do wyszynku nie wymaga wpisu hipotecznego.
Wyrok z 22 grudnia 1923 r. C 579/23.

19. Żądanie świadczenia wzajemnego z zaofiarowaniem w miejsce zapłaty złożenia do depozytu jest żądaniem dalej idącym w porównaniu z żądaniem połączonym z zaofiarowaniem zapłaty.
Wyrok z 11 kwietnia 1924 r. C 66/24.
20. W razie sprzedaży przez dzierżawcę plonów na pniu, warunkiem nabycia przez kupującego własności plodów jest istnienie w chwili zawładnięcia niemi umowy dzierżawy.
Wyrok z 10 maja 1924 r. C 179/24.
21. W razie zakreszenia przez wierzyciela dłużnikowi czasokresu dodatkowego uznanego przez sąd za zbyt krótki, należy zbadać, czy dłużnik w przedłużonym czasokresie, jaki w danych warunkach przedstawiałby się jako odpowiedni, okazał realną gotowość do wykonania zobowiązania.
Wyrok z 24 października 1924 r. C 226/24.
22. a) Przerachowanie ceny kupna bez uwzględnienia zmian zaszytych w wartości nieruchomości uzasadnia rewizję,
b) Kupujący obowiązany jest zwrócić sprzedawcy kwotę użytą na zapłacenie hipoteki w policzeniu na cenę kupna przejętej., która tymczasem stała się płatną, również po odpowiednim przerachowaniu.
Wyrok z 10 października 1924 r. C 243/24.
23. Jeżeli wola stron co do wysokości ceny kupna znalazła wyraz w notarialnym kontrakcie kupna sprzedaży, powołanie się w kontrakcie tym na osobny dokument nie-notarialny, objaśniający sposób obliczenia choćby na podstawie marek niemieckich, nie powoduje nieważności kontraktu.
Wyrok z 14 listopada 1924 r. C 283/24.
24. Używanie firmy „Reklama Wielkopolska sp. z ogr. odp.” obok istniejącej przy tej samej ulicy kilka kamienic dalej firmy „Reklama Polska sp. akc.” podpada pod zakaz § 16 ustawy z 7 czerwca 1909 r. o nieuczciwej konkurencji.
Wyrok z 5 grudnia 1924 r. C 293/24.
25. a) Wedle przepisów ustawy walutowej nie można oprócz roszczenia na różnicy kursu między marką polską a niemiecką, także pod kątem widzenia spekulacyjnego wyzyskania jednej strony przez drugą. .
b) Natomiast różnica ta ma znaczenie wedle przepisów rozp. z 14 maja 1924 r. Dz. poz. 441.
Wyrok z 12 grudnia 1924 C 321/24.
26. a) Miejscem dłużnego świadczenia w rozumieniu § 376/2

- u. h. może być miejscowość, w której okolicy towar miał być załadowany,
- b) Odsyłanie roszczenia o waloryzację na drogę osobnego procesu nie jest dopuszczalne.
Wyrok z 12 grudnia 1924 r. C 324/24.
27. W braku innych okoliczności wykładnię taką popierających sam fakt wybrania deputatu w rybach za czas po wygaśnięciu umowy poddzierżawy prawa rybołówstwa nie może służyć za dowód milczącego przedłużenia poddzierżawy.
Wyrok z 12 grudnia 1924 r. C 326/24.
28. a) Wadliwe wytoczenie skargi przez b. zarządcę przymusowego imieniem spółki zapisanej z ogr. odp. nie może być kwestjonowane od chwili, gdy po zniesieniu zarządu spółka (przeobrażona) przez dalsze popieranie sporu prowadzenie jego zatwierdziła.
- b) Osobowość prawna uniwersytetu wedle przepisów pruskiego ogólnego prawa krajowego zachodzi, bez względu na stopień rozwoju, w jakim zakład początkowo się znajdował.
- c) Nie powoduje nieważności czynności prawnych zdziałanych imieniem spółki okoliczność, że nie współdziałała przy nich obok zarządu rada nadzorcza.
- d) Spółka nie ma legitymacji do zaskarżenia nieważności tych czynności z powodu, że nie zawarł ich zarządca przymusowy.
Wyrok pełnego kompletu z 29 kwietnia 1924 r. C 117/23.
29. a) Utworzony z części dawnego powiatu Złotowskiego powiat Sępoliński uprawniony jest do dochodzenia roszczeń do nieruchomości położonych na jego obszarze, które służyły poprzednio powiatowi Złotowskiemu.
- b) Pruskie stowarzyszenie zakonu św. Jana, będące korporacją prawa publicznego, potrzebuje do nabycia nieruchomości wyżej 5000 mk. wartości zezwolenia władzy nadzorczej.
- c) Sprzedaż przez powiat Złotowski nieruchomości w zamiarze usunięcia jej z pod dyspozycji przyszłego powiatu Sępolińskiego sprzeciwia się dobremu obyczajom, jeżeli potępioną być musi z punktu widzenia sprawiedliwie myślących obywateli.
Wyrok pełnego kompl. z 4 października 1924 r. C 41/24.

Dr. Bujak.
Sędzia Sądu Najwyższego.

Orzecznictwo

Najwyż. Trybunału Administracyjnego

I. Postępowanie przed Najwyższym Trybunałem Administr.

102. Do skarg wniesionych do Najwyższego Trybunału Administracyjnego z § 127 pruskiej ustawy o ogólnym zarządzie kraju z 30 lipca 1882 r. stosują się przepisy ustawy z 3. VIII. 1922 r. poz. 600 Dz. Ust. (27. 10. 1924 r. L. Rej. 2098/23).

103. Zażalenia na uchwały wojewódzkich sądów administracyjnych w sprawach wodnych wedle ustawy pruskiej z dnia 7 kwietnia 1913 może Najwyższy Trybunał Administracyjny rozstrzygać na niejawnym posiedzeniu. (10. 10. 1924 r. L. Rej. 1692/23).

II. Postępowanie przed władzami administracyjnemu

104. Doręczenie orzeczenia władzy administracyjnej należy uważać za ważne i wtedy, jeżeli o treści orzeczenia, którego przyjęcia strona odmówiła, strona ta została choćby ustnie powiadomiona. (21. 10. 1924 r. L. Rej. 226/24).

105. Wobec braku ustawowego obowiązku przesłuchania obwinionego przed nałożeniem kary porządkowej, w drodze administracyjnej na zasadzie pruskiej ustawy dyscyplinarnej z 21 lipca 1852 zaniedbanie tego przesłuchania nie stanowi istotnej wadliwości postępowania, jeżeli obwinionemu nie utrudniono przez to obrony prawnej. (17. 11. 1924 r. L. Rej. 474/23).

III. Sprawy skarbowe.

106. a) Postanowienia art. 76 ust. 3 i 4 ustawy z dn. 14. 5. 1923 Dz. Ust. poz. 412 odnoszą się tylko do przypadków obowiązkowego zeznania o obrocie.

b) § 40 rozporządzenia wykonawczego z dn. 27. 6. 1923 Dz. Ust. poz. 522 do ustawy w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego odnosi się tylko do przypadków unormowanych art. 76 ust. 3 ustawy, to jest do takich, w których istnieje obowiązek składania zeznania o obrocie. (4. 11. 1924 r. L. Rej. 444/24).

107. Podatek miejski od widowisk tudzież opłata na od-

budowę teatru Rozmaitości, pobierane w cenie biletu wstępu do kinematografów w Warszawie, nie mogą być wliczane do sumy obrotu (przychodu brutto) przedsiębiorstwa w rozumieniu l. 7 art. 5 ustawy z 14 maja 1923, poz. 412 Dz. Ust. o podatku przemysłowym. (30. 12. 1924 r. L. Rej. 901/24).

108. Twierdzenie odwołującego się, określające istotę zakładu wyrobów własnej wytwórni odmiennie od deklaracji, złożonej celem otrzymania świadectwa przemysłowego (czy sprzedaż detaliczna, czy zakład hurtowej sprzedaży, art. 14 ustawy z d. 14 maja 1923 r. Dz. Ust. poz. 412), winno być w odwołaniu należycie uzasadnione, w przeciwnym bowiem razie instancja odwoławcza to twierdzenie może pominąć. (9. 12. 1924 r. L. Rej. 748/24).

109. Art. 90 ustawy z dn. 14. 5. 1923 r. Dz. Ust., poz. 412, nie ma zastosowania ani w postępowaniu przy nabywaniu świadectwa przemysłowego ani w postępowaniu administracyjno-karnem wedle VI rozdziału tejże ustawy. (4. 11. 1924 r. L. Rej. 789/24).

110. Umowy, dotyczące kupna — sprzedaży od właściciela majątku lasu na wyrąb lub znajdujących się w lesie już wyrąbanych drzew, ulegają opłacie stempłowej aktowej w wysokości normy wyższej stosownie do ust. 1 art. 51 ustawy stempłowej rosyjskiej. (31. 10. 1924 r. L. Rej. 797/23).

IV. Sprawy urzędnicze.

111. Artykuł 118 ustawy z 17. 2. 1922 r., Dz. Ust. poz. 164 wyłączając w liczbie innych z pod działania tej ustawy pracowników poczt, telegrafów i telefonów, miał na myśli wyłącznie pracowników poczt, telegrafów i telefonów, zajętych w służbie wykonawczej. (14. 11. 1924 r. L. Rej. 135/24).

112. Ocena tak co do faktu zaistnienia okoliczności, powodujących przeniesienie w stan nieczynny, jak i co do tego, czy zaszłe okoliczności usprawiedliwiają to przeniesienie z punktu widzenia dobra służby, należy do zakresu swobodnego uznania władzy przenoszącej w stan nieczynny (art. 54, ust. 2 ustawy z dnia 17. 2. 1922 r. Dz. Ust., poz. 164). 21. 10. 1924 r. L. Rej. 226/24).

113. Urzędnikowi państwowemu na obszarze b. dzielnicy pruskiej nie przysługuje wskutek przepisów § 21 ustawy pruskiej z 21 lipca 1852 prawo wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego na administracyjne orzeczenie, zawierające udzielenie mu kary porządkowej. (26. 11. 1924 r. L. Rej. 1862/23).

114. Wobec przepisów ustawy emerytalnej z d. 28 lipca 1921 r. Dz. Ust., poz. 466, stosunek służbowy etatowych pra-

coiwników kolei państwowych w Małopolsce jest stosunkiem publiczno-prawnym. (9. 1. 1925 r. L. Rej. 997/23).

115. Zwolnionemu z mocy artykułu 116 ustawy z 17. 2. 1922 r. urzędnikowi, który otrzymał trzymiesięczną odprawę, nje należy się nadwyżka uposażenia, wypłacona po dacie zwolnienia, a wywoiana przez podwyższenie mnożnej w myśl art. 5 ustawy z 9 października 1923 r. Dz. Ust., poz. 924. (25. 11. 1924 r. L. Rej. 666/24).

116. Instytucja wzajemnych ubezpieczeń pod nazwą „Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od ognia dla gubernij Królestwa Polskiego”, działające w b. Królestwie Kongresowem, kiedy kraj ten pozostawał pod okupacją niemiecką i austriacką, a następnie działająca na mocy dekretu z d. 7. lutego 1919 r. Dz. Pr. N. 14, poz. 190 na tymże obszarze w Państwie Ploskiem, była Instytucją państwową, a przeto służba etatowa w tej instytucji ulega zaliczeniu do emerytury. (2. 12. 1924 r. L. Rej. 1386/23).

117. Służba samorządowa polska nie może być, w myśl artykułu 44 ustawy z dnia 28 lipca 1921 r., zaliczona do pięcioletniego okresu służby państwowej polskiej, który stanowi warunek zaliczenia pracy zawodowej i służby samorządowej byłego państwa zaborczego. (16. 12. 1924 r. L. Rej. 874/23).

118. Art. 82 ustawy emerytalnej z d. 11. 12. 1923 r. Dz. Ust. z 1924 r., poz. 46 ma zastosowanie tylko do tych emerytów b. państw zaborczych, którym do dnia wejścia w życie powołanej ustawy nie przyznano, tudzież nie wymierzono uposażenia emerytalnego. (23. 12. 1924 r. L. Rej. 1268/24).

119. Władzą powołaną do przenoszenia w stan nieczynny urzędników państwowych bez względu na stopień służbowy oraz zajmowane stanowisko jest zgodne z ustępem 2 art. 54 powołanej ustawy, do 30 marca 1924 r. włącznie, jedynie Rada Ministrów. (21. 10. 1924 r. L. Rej. 226/24).

120. Prawo do kosztów przesiedlenia funkcjonariusza państwowego powstaje jako rezultat zarządzenia władzy o przeniesieniu funkcjonariusza na inne miejsce służbowe, a przeto koszta przesiedlenia, dokonanego przed zarządzeniem o przeniesieniu, nie mogą być uwzględniane. (31. 10. 1924 r. L. Rej. 771/23).

V. Obywatelstwo.

121. a) Obywatel polski, który dokonał skutecznie opcji na rzecz Niemiec, winien być przez władze polskie uważany za obywatela niemieckiego.

b) Przepisy, zawarte w art. 5 i 6 rozporządzenia z dnia 13 lipca 1920, poz. 358 Dz. Ust. w przedmiocie opcji, przewidzia-

nej w art. 91 Wersalskiego Traktatu Pokoju, mają charakter jedynie przepisów instrukcyjnych. (10. 11. 1924 r. L. Rej. 272/24).

122. Osoba, mianowana na obszarze b. dzielnicy, pruskiej sędzią komisoryjnym, bez zastrzeżeń co do nabycia obywatelstwa polskiego, nabyła obywatelstwo polskie na zasadzie art. 4 p. 5 ustawy z 20 stycznia 1920, poz. 44 Dz. Ust. (4. 12. 1924 r. L. Rej. 548/24).

VI. Sprawy mieszkaniowe.

123. Po dniu 25 listopada 1923 jako dniu wygaśnięcia ustawy z 4 kwietnia 1922, Dz. Ust., poz. 264 nie może być dokowany żaden nowy akt rekwizycji mieszkania na zasadzie tej ustawy, niezależnie od tego, kiedy postępowanie rewizyjne wszczęto. (6. 11. 1924 r. L. Rej. 278/24).

124. Ustawa z 4 kwietnia 1922 Dz. Ust., poz. 264 obowiązywała aż do jej wygaśnięcia także na ziemi wileńskiej na zasadzie ustawy z 6 kwietnia 1922 Dz. Ust., poz. 213 w związku z ustawą z 31 lipca 1919 Dz. Ust., poz. 400. (6. 11. 1924 r. L. Rej. 278/24).

125. a) Przewidziane w p. 1 art. 11 ustawy z 4. 4. 1922 r. Dz. Ust., poz. 264 prawo pierwszeństwa dla pewnych kategorii osób, uprawnionych do otrzymania pomieszczeń, nie uprawnia zarządu gminy (urzędu mieszkaniowego) do pomijania, zastrzeżonego w p. 4 art. 11 powołanej ustawy, prawa posiadacza lokalu, do odrzucenia przysłanego przez urząd mieszkaniowy kandydata.

b) W razie opróżnienia całego zarekwirowanego lokalu, posiadaczem tego lokalu w rozumieniu p. 3 i 4 art. 11 w związku z art. 13 ustawy z 4. IV. 1922 Dz. Ust., poz. 264 jest właścicielem domu, w którym rzeczony lokal się znajduje. (27. 10. 1924 r. L. Rej. 562/23).

126. Poza wypadkami wymienionymi w punktach 1—3 ustępu 2 artykułu 15 ustawy z d. 4. IV. 1922 r. poz. 264 Dz. Ust., władza może zwalniać mieszkania od rekwizycji, gdy pierwotni posiadacze udowodnią, iż zaszły okoliczności, pozwalające zaliczyć odnośne lokale do kategorii dostatecznie zużytkowanych lub nie podlegających zajęciu. (4. 12. 1924 r. L. Rej. 483/23).

127. Zatwierdzenie orzeczenia rekwizycyjnego urzędu mieszkaniowego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, mimo braku zażalenia, nie może być uważane za orzeczenie, wydane w toku instancji ani za orzeczenie wydane w drodze nadzoru. (17. 12. 1924 r. L. Rej. 1443/23).

VII. Sprawy agrarne.

128. Pozostawienie przez komisję odwoławczą bez rozpoznania podania strony o rozpatrzenie w trybie nadzoru sprawy przejścia ziemi na własność Państwa (§ 16 p. rozp. z dnia 16 marca 1921, poz. 157 Dz. Ust.), zarówno, jak i pominięcie milczeniem) zawartego w jej podaniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od orzeczenia o przyjęciu, stanowią istotne wady postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 19 ustawy z 3 sierpnia 1922, poz. 600 Dz. Ust. (27. 10. 1924 r. L. Rej. 1620/23).

129. Nie stanowi wadliwości postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 19 ustawy z 3 sierpnia 1922, poz. 600 Dz. Ust., jeżeli komisja odwoławcza — rozpoznając sprawę przyjęcia majątku na własność Państwa na zasadzie art. 2, pkt. b ustawy z 17 grudnia 1920, poz. 17/21 Dz. Ust. — po zbadaniu faktycznego stanu sprawy przy udziale strony na miejscu; a przed powzięciem decyzji, zasięgnęła opinii wojewódzkiego wydziału rolnego i opinia ta bez udziału strony wydana została. (11. 12. 1924 r. L. Rej. 1242/23).

130. Skarga, wniesiona w imieniu własnym przez osobę, która na podstawie umowy przyrzeczenia sprzedaży (ustawa z 26. 9. 1922 r., poz. 781 Dz. Ust.) rości sobie prawa do majątku, przejętego na własność Państwa z mocy ustawy z dnia 17. 12. 1920 r., poz. 17/21 Dz. Ust., a która w toku postępowania administracyjnego występowała w charakterze pełnomocnika swego kontrahenta, nie podlega rozpoznaniu. (10. 12. 1924 r. L. Rej. 889/23).

131. Komisje odwoławcze rozpatrują orzeczenia powiatowych komitetów nadawczych tylko w granicach wniosków odwoławczych (§ 2 rozp. Min. Roln. i Dóbr Państwowych z 21. 4. 1921 r., poz. 239 Dz. Ust.) i nie są uprawnione przy wykonywaniu służącego im z mocy § 16 lit. b rozp. Min. Roln. i Dóbr Państwowych z 16. 3. 1921 r., poz. 157 Dz. Ust. prawa nadzoru nad działalnością tychże komitetów do uchylania ich orzeczeń władzą własną, mogąc jedynie, o ile w danym wypadku zachodzą odpowiednie warunki, wystąpić z właściwym wnioskiem do Min. Roln. i Dóbr Państw., względnie obecnie do Min. Reform Rolnych. (10. 12. 1924 r. L. Rej. 1079/22).

132. Przepisy cesarskiego rozporządzenia z 9. 8. 1915 Dz. p. p. austr. 234 mają zastosowanie i do przeniesienia prawa własności, które nastąpiło na mocy ugody sądowej a to w ramach tego rozporządzenia cesarskiego. (23. 10. 1924 r. L. Rej. 318/23).

133. Władze administracyjne przy stosowaniu przysługującego im wedle swobodnego uznania prawa pierwokupu po-

siałości rolnych i leśnych przez Państwo na obszarze b. dzielnicy pruskiej sa. ograniczone warunkami zawartymi w przepisach rozp. b. rządu pruskiego z 23. 12. 1918 zbiór ustaw pruskich Nr. 3 z 1919 r. i dekretów Ministra b. dzielnicy pruskiej z 29. 12. 1919 i z 18. 6. 1920 Dz. Urzędowy Ministerstwa Nr. 5, poz. 6 i Nr. 34, poz. 306 o ustawowym prawie pierwokupu posiadłości rolnych i leśnych, a Najwyższy Trybunał Administracyjny powołany jest do rozpatrzenia czy władza orzekająca nie wyszła poza granice określone jej powyższymi rozporządzeniami i czy postępowanie zostało przeprowadzone prawidłowo. (10. 11. 1924 r. L. Rej. 409/23).

134. Wojewódzki Sąd Administracyjny nie jest właściwym do orzekania w sprawach przewłaszczenia gruntów miejskich. (3. 11. 1924 r. L. Rej. 623/24).

135. a) Udzielenie w myśl tymcz. rozp. R. M. z 1 września 1919 r., poz. 428 Dz. Ust. zezwolenia na przeniesienie prawa własności nieruchomości ziemskich, nabytych nie wprost od właściciela, lecz od osób trzecich, jest tylko wówczas dopuszczalne, jeżeli także te trzecie osoby same już uzyskały zezwolenie na przewłaszczenie.

b) Z przepisu art. 9 rozp. tymcz. Rady Ministrów z I-go września 1919, poz. 428 Dz. Ust. wynika, że każda ze stron kontraktujących ma prawo zaskarżać w postępowaniu administracyjnym decyzje urzędów ziemskich, powzięte na mocy tego rozporządzenia. (29. 12. 1924 r. L. Rej. 1514/23).

136. Współwłaściciele majątku lub majątków, nie stanowiący rodziny, mają prawo do zatrzymania odrębnych ośrodków w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1920, poz. 462 Dz. Ust. (24. 11. 1924 r. L. Rej. 1576/23).

137. Uznanie roszczeń uczestników gminy do wciągnięcia ich, w myśl § 66 galic, ustawy działowo-regulacyjnej z dnia 9 grudnia 1899 Nr. 20 Dz. U. Kraj. z r. 1900, na listę osób, w podziale wspólnych gruntów bezpośrednio interesowanych, wyłącznie na podstawie przynależności ich do gminy, nie jest prawnie uzasadnione w wypadkach, w których gmina w toku postępowania działowo-regulacyjnego złożyła w formie przepisanej oświadczenie, z którego wynika, iż wpis prawa własności dzielonego gruntu na swoją rzecz uważa za mylny i roszczeń do tegoż gruntu nie podnosi. (5. 6. 1924 r. L. Rej. 1165/22).

VIII. Sprawy samorządowe.

¹ 138. a) Na zasadzie § 56, punkt 6 ordynacji miejskiej z 30. 5. 1853 r. jest na obszarze b. dzielnicy pruskiej magistrat uprawniony do obsadzenia posady kierownika, względnie dy-

rektora rzeźni miejskiej jako urzędnika komunalnego we własnym zakresie działania.

b) O ile taki kierownik względnie dyrektor rzeźni miejskiej jest zarazem oglądaczem (rewizorem) bydła i mięsa w tej rzeźni, winien, choćby był nawet lekarzem weterynaryjnym, uzyskać uprzednią zgodę województwa (§ 5 ustawy niemieckiej z 3. 6. 1900 i § 3 pruskich przepisów wykonawczych z 20. 3. 1903 do tejże ustawy). (23. 10. 1924 r. L. Rej. 874/22).

139. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 31. 5. 1923 r. Dz. Ust. p. 480, a ile niem zarządzo podwyższenie samorządowej opłaty konsumcyjnej od piwa począwszy od roku poborowego 1923, t. zn. z mocą wsteczną od 1 stycznia 1923 nie jest zgodne z ustawą. 14. 11. 1924 r. L. Rej. 1686/23).

IX. Opieka nad ubogimi.

140. Według § 62 ustawy niemieckiej z 30 maja 1908 prawo żądania zwrotu kosztów od osoby trzeciej nie zwalnia związku siedziby wsparcia od zwrotu kosztów związkowi, który tymczasowo wsparcia udzielił. (6. 10. 1924 r. L. Rej. 1393/23).

141. Udzielenie ubogiemu przez związek ubogich tytułem wsparcia kwoiy tak nikłej, że nie może być ona uznana za pomoc finansową, nie powoduje spoczywania biegu rocznego czasokresu, wymaganego do nabycia siedziby wsparcia. 4. 12. 1924 r. L. Rej. 1409/24).

142. § 86, ustęp 4 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z 30 lipca 1883 na zastosowanie także do odwołań z ustawy z 30 maja 1908 dotyczącej siedziby uzasadniającej wsparcie. (10. 7. 1924 r. L. Rej. 1012/24).

X. Sprawy kościelne i wyznaniowe.

143. Proboszczowi kościoła parafjalnego w Małopolsce, bez względu na charakter jego jako przewodniczącego komitetu parafjalnego, nie przysługuje w myśl ustawy z d. 20. 8. 1905 r. Dz. List. Kraju N. 100 prawo protestu przeciwko wyborom członków niestałych komitetu parafjalnego. (11. 11. 1924 r. w sprawie L. Rej. 2080/23).

144. a) Wedle obowiązujących na terenie b. Królestwa Kongresowego przepisów, cmentarze, jako instytucje, związane z kultem religijnym poszczególnych wyznań tak chrześcijańskich, jak i niechrześcijańskich, mają przedewszystkiem charakter instytucji wyznaniowych, a przeto nie mogą być uważane za urządzenia o charakterze wyłącznie sanitarnym.

b) Przepis p. 9, art. 3 zasadniczej ustawy sanitarnej, za-

licząc do obowiązków ciał samorządowych składanie i utrzymywanie gminnych kostnic i cmentarzy, nie przesadza w niczem dalszego istnienia na terenie b. Królestwa Kongresowego, zgodnie z obowiązującymi nadal przepisami Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego z 1846 r. oraz dekretu z d. 7 lutego 1919 r. o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich, cmentarzy wyznaniowych, przewidując jedynie możliwość istnienia na przyszłość, na warunkach, określonych w ustawie szczegółowej, obok cmentarzy wyznaniowych i cmentarzy komunalnych.

XI. Sprawy lasowe.

145. Wojewoda jest wskutek przepisów § 3 pruskiej ustawy z 14 sierpnia 1876 uprawniony do zakazu wszelkiego wyrębu lasu w czasie aż do zatwierdzenia gospodarczego planu leśnego. (10. 11. 1924 r. L. Rej. 1287/23).

146. Od orzeczeń wojewody, wydanych w pierwszej instancji, doręczonych po 14 września 1923 r. w sprawach lasów prywatnych na zasadzie ustawy pruskiej z 14 sierpnia 1876. łącznie z ustawą z 26 września 1922 poz. 848 Dz. Ust. służy odwołanie do Ministerstwa (art. 1 ustawy z 1 sierpnia 1923., poz. 712 Dz. Ust.). (6. 11. 1924 r. L. Rej. 1729/23).

147. Przed wydaniem zarządzeń w sprawach lasów prywatnych na zasadzie art. 1 ustawy z 26 września 1922, poz. 848 Dz. Ust. łącznie z ustawą niemiecką z 14 sierpnia 1876 winien wojewoda wysłuchać właściciela lasu, a ponadto uzasadnić wydane zarządzenie. (6. 11. 1924 r. L. Rej. 1051/23).

XII. Ubezpieczenia.

148. Etatowi urzędnicy miejscy nie podlegają na obszarze b. dzielnicy pruskiej obowiązkowi ubezpieczenia w miejskiej kasie chorych na zasadzie art. 4 ustawy z 19 maja 1920, poz. 272 Dz. Ust. (30. 10. 1924 r. L. Rej. 233/24).

XIII. Sprawy sanitarne.

149. Zakaz leczenia chorych i zapisywania recept, zawarty w świadectwie, wydanem starszemu felczerowi przez b. rosyjskie władze zaborcze, nie pozbawia tegoż felczera praw, zawartych w ustawie z d. 1 lipca 1921 r. o uprawnieniach do wykonywania czynności felczerskich (Dz. U. Nr. 64. poz. 396). (19. 12. 1924 r. L. Rej. 1466/23).

XIV. Sprawy wojskowe.

150. Na obszarze b. dzielnicy pruskiej zobowiązuje § 106 wojskowej ustawy niemieckiej z 22 listopada 1888 władze państwowe i samorządowe do udzielenia pomocy władzom wojskowym w wykonaniu kontroli wojskowej i wszelkich cyn-

ności stojących w związku z tą kontrolą. (10. 11. 1924 r. L. Rej. 164/23).

XV. Policja.

151. § 10, 11, 17 pruskiego ogólnego prawa krajowego uprawnia władze policyjne do wkroczenia w razie stwierdzonego konkubinatu, który daje powód do publicznego zgorszenia. (30 października 1924 r. L. Rej. 218/24).

Dr. Wt. Orski.

Sedzia Najw. Tryb. Adm.